

BIULETYN INFORMACYJNY PTMTS

40. rocznica powstania IFToMM

Polskie Towarzystwo Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej informuje, że w roku 2009 bliska nam federacja IFToMM obchodziła swoje 40-lecie. Utworzono ją z inicjatywy przewodniczących 16 Narodowych Komitetów Teorii Maszyn i Mechanizmów 27 września 1969 r. w Zakopanem jako *International Federation for the Theory of Machines and Mechanisms* – IFToMM; pd roku 2000 *International Federation for the Promotion of Mechanism and Machine Science* – IFToMM.

Był to wielki sukces Polskiego Komitetu TMM na czele z jego przewodniczącym prof. Janem Oderfeldem.

W 40. rocznicę powstania Federacji, Komitet Wykonawczy IFToMM podjął inicjatywę upamiętnienia tego wydarzenia. Realizacji podjął się polski Komitet TMM, doprowadzając 26 stycznia 2010 r. do odsłonięcia, w domu wypoczynkowym FWP Hyrny w Zakopanem przy ulicy Piłsudskiego 20, tablicy z brązu. Ukazało się również polsko-angielskie wydawnictwo autorstwa J. Wojnarowskiego *PK TMM w 40. rocznicę utworzenia IFToMM*.

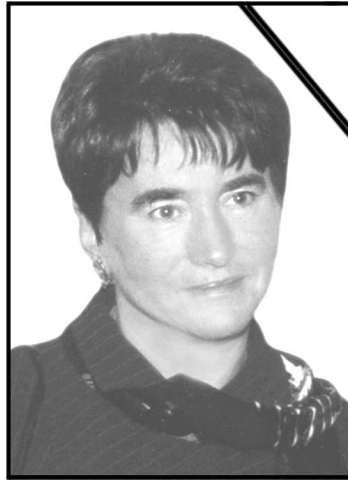
Tablicę odsłonili prof. Marco Ceccarelli – prezydent IFToMM, prof. Józef Wojnarowski – przewodniczący Polskiego Komitetu TMM i Janusz Majcher – burmistrz Zakopanego. Odsłonięcia dokonano podczas uroczystej sesji IFToMM, co przypadło w przeddzień 102. rocznicy urodzin prof. Jana Oderfelda, członka założyciela Federacji.

Józef Wojnarowski

Tablica upamiętniająca powstanie Federacji IFToMM

**„Nie umiera ten, kto trwa w pamięci żywych”
Wspomnienie Profesor Dagmary Tejszerskiej**

(1947 – 2010)

Pani prof. dr hab. inż. Dagmara Tejszewska urodziła się 21 lipca 1947 r. we Lwowie w rodzinie Marii i Anatola Jamińskich. Ojciec był absolwentem Wydziału Rolniczo-Lasowego Politechniki Lwowskiej, Mama natomiast ukończyła szkołę średnią we Lwowie, niestety wybuch wojny uniemożliwił jej studiowanie. Rodzinny dom zawsze był bogaty w tradycje patriotyczne i wartości chrześcijańskie, którym Pani Profesor Dagmara Tejszewska pozostała wierna do końca.

Pierwsze lata życia Pani Profesor zbiegły się z trudną sytuacją powojenną Polaków na Kresach Wschodnich. W roku 1956 rodzina Jamińskich wraz z dziewięcioletnią córką Dagmarą przesiedliła się ze Lwowa do Zabrza, pozostawiając za wschodnią granicą rodzinę i licznych przyjaciół. Lwów na zawsze pozostał w sercu Pani Profesor jako rodzinne i kochane miasto, do którego z wielką sympatią powracała myślami, ale także które wielokrotnie odwiedzała osobiście.

W Zabrzu Państwo Jamińscy na nowo musieli zorganizować swoje życie. Ojciec podjął pracę w Zarządzie Lasów w Katowicach, Mama natomiast w Prezydium Miasta Zabrza. Po ukończeniu szkoły podstawowej Pani Profesor Dagmara Tejszewska podjęła naukę w I Liceum Ogólnokształcącym w Zabrzu. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w roku 1965 kontynuowała naukę na Wydziale Mechaniczno-Energetycznym Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Studia ukończyła w roku 1971 z tytułem magistra inżyniera w specjalności „Pompy”. Promotorem pracy dyplomowej był prof. dr hab. inż. Maciej Zarzycki.

W okresie studiów aktywnie uczestniczyła w życiu akademickim. Była członkiem Związku Studentów Polskich. Pełniła funkcję osoby odpowiedzialnej za kulturę w Radzie Wydziałowej ZSP Wydziału Mechaniczno-Energetycznego Politechniki Śląskiej. W tamtym okresie dała się poznać jako osoba energiczna, pełna pomysłów oraz

dobry organizator licznych spotkań i wyjazdów kulturalnych. Podczas działalności w ZSP poznała swojego przyszełego męża Jerzego Tejszerskiego. Historyczne wydarzenia w marcu 68 roku odegrały istotną rolę w życiu młodych studentów Dągmary i Jerzego. W trakcie tych wydarzeń Jerzy Tejszerski za swoją niedozwoloną działalność patriotyczną w ZSP został zatrzymany przez ówczesne służby bezpieczeństwa. Pomimo powrotu na wolność znacznie zaszkodziło to w dalszej karierze naukowej dobrze zapowiadającego się studenta.

Dągmara i Jerzy zawarli związek małżeński 4 lipca 1970 roku. Owoce tego związku to Anna, dr inż. architekt, aktualnie siostra Zakonu Urszulanek, jednocześnie wykładowca na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim oraz Iwona, dr inż. mechanik, nauczyciel akademicki Politechniki Śląskiej.

Życie zawodowe Pani Profesor Dągmara Tejszewska rozpoczęła w roku 1971, podejmując pracę w Międzywydziałowym Instytucie Mechaniki i Podstaw Konstrukcji Maszyn Politechniki Śląskiej. Po rozwiązaniu Instytutu kontynuowała pracę na Politechnice Śląskiej w Katedrze Mechaniki Technicznej, a następnie od roku 1997 w Katedrze Mechaniki Stosowanej. W roku 1980 uzyskała tytuł dra nauk technicznych, broniąc pracę doktorską pt. „Modelowanie drgań eolskich przewodów napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia”, pod kierunkiem prof. dra hab. inż. Józefa Wojnarowskiego. Swoje dalsze zainteresowania naukowe rozwijała w kierunku górniczych układów wyciągowych. Podsumowaniem kolejnych prac badawczych była obroniona w roku 1995 habilitacja pt. „Modelowanie sprzężonych drgań poprzeczno-wzdłużnych układu wyciągowego”. Tematyce górniczej poświęcone były trzy prace doktorskie zrealizowanych pod promotorstwem Pani Profesor. Tytuł profesora otrzymała w roku 2003.

Sytuacja na uczelniach technicznych w końcu lat 90. ubiegłego wieku wymagała podjęcia zdecydowanych kroków w celu poszerzenia oferty edukacyjnej dla studentów. Modne wśród młodzieży stały się tzw. kierunki „bio”. Pani Profesor Dągmara Tejszewska wraz z Kierownikiem Katedry Mechaniki Stosowanej Profesorem Eugeniuszem Świtońskim rozpoczęli intensywnie rozwijać biomechanikę w katedrze i na wydziale. Uruchomione zostały dwie specjalizacje dla studentów kierunków Mechanika i Budowa Maszyn oraz Automatyka i Robotyka związane z inżynierią biomedyczną. Proces edukacji wymagał zespołu osób wykształconych w interdyscyplinarnych naukach z pogranicza techniki i medycyny. Pani Profesor utworzyła zespół kilkunastoosobowy, który swoje zainteresowania zawodowe skupiał wokół badań modelowych i eksperymentalnych narządu ruchu człowieka. Prace badawcze zaowocowały 8 doktoratami i licznymi pracami magisterskimi oraz inżynierskimi. Uczestniczyła w organizacji wielu spotkań i konferencji naukowych. Za duży sukces uważała cykl popularnych w naszym kraju, corocznych konferencji naukowych, organizowanych przez zespół kierowany przez Panią Profesor „Majówka Młodych Biomechaników”.

Pani Profesor Dągmara Tejszewska pełniła funkcje: Zastępcy Kierownika Katedry Mechaniki Stosowanej Wydziału Mechanicznego Technologicznego Politechniki Śląskiej, Prodziekana ds. Studentów oraz Nauki Wydziału Mechanicznego Technologicznego Politechniki Śląskiej, Wiceprzewodniczącej Polskiego Towarzystwa Biomechaniki, Sekretarza Generalnego Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej.

Jej doświadczenie pozwoliło uczestniczyć w pracach licznych instytucji jako:

- Członek Komitetu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN, Warszawa, 2007-2010
- Członek Sekcji Biomechaniki Komitetu PAN, Warszawa, 2007-2010
- Członek Sekcji Rehabilitacji Komitetu PAN, Warszawa, 2005-2007
- Wiceprzewodnicząca Zarządu Głównego PTMTS, Warszawa, 2005-2007
- Członek Zarządu Głównego PTMTS, Warszawa, 2003-2005
- Ekspert programu FORESIGHT w obszarze „ZDROWIE I ŻYCIE”, Warszawa 2006, 2007
- Przewodnicząca Oddziału Gliwickiego PTMTS, 1998-2000, 2000-2002
- Członek Zarządu Głównego PTB, Warszawa, 2004-2008
- Ekspert Ministra Edukacji Narodowej i Sportu d.s. minimów programowych, Warszawa, 2005
- Członek Rady Nauki BIOFARMA, od 2007
- Członek Komisji Etyki w Politechnice Śląskiej
- Członek wielu Komitetów Naukowych polskich i międzynarodowych konferencji naukowych

Odnaczona została między innymi: Brązowym Krzyżem Zasługi (1992), Złotym Krzyżem Zasługi (2001), Medalem Edukacji Narodowej (2001), Krzyżem Kawalerskim za Zasługi w Walce o Niepodległość Rzeczypospolitej (2009), Złotą Odznaką Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Złotą Odznaką *Zasłużony dla Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej* (2008).

Uzyskała wiele nagród w prestiżowych konkursach, posiadała trzy zgłoszenia patentowe.

Była wybitnym i niezwykle utalentowanym nauczycielem akademickim, autorytetem naukowym w zakresie mechaniki, górniczych układów wyciągowych, biomechaniki, inżynierii biomedycznej, modelowania w biomechanice, inżynierii rehabilitacji.

Była autorem wybitnych podręczników i książek oraz kilkuset publikacji naukowych, promotorem i recenzentem wielu prac doktorskich, habilitacyjnych oraz wniosków o tytuł profesora oraz godności i tytułów honorowych, a także koneserem sztuki i literatury pięknej. Była wielkim przyjacielem studentów i pracowników naukowych.

Swoje siły twórcze w pełni poświęciła nauce, którą ukochała bez reszty, wnosząc trwały wkład w historię, tradycję i rozwój oraz pozycję Politechniki Śląskiej i Wydziału Mechanicznego Technologicznego Politechniki Śląskiej.

Odeszła od nas wybitna uczona, zasłużony nauczyciel akademicki, osoba życzliwa, o szlachetnym sercu, niedościgniony wzór dla współpracowników i studentów. Towarzyszyła swojemu zespołowi w radosnych i smutnych chwilach. Była bardziej przyjacielem, aniżeli kierownikiem dla swoich podwładnych.

Rodzina, Kierownik i Pracownicy Katedry Mechaniki Stosowanej

* * * * *

Rozstrzygnięcie
Ogólnokrajowego Konkursu im. Profesora Jana Szmeltera
na prace z mechaniki technicznej

Sąd Konkursowy Ogólnokrajowego Konkursu im. Profesora Jana Szmeltera na prace z mechaniki technicznej, powołany przez Zarząd Główny PTMTS na wniosek Zarządu Oddziału Łódzkiego, działał w składzie:

- i przewodniczący – prof. dr hab. inż. Czesław Woźniak
- członkowie – prof. dr hab. inż. Wojciech Barański
- prof. dr hab. inż. Krzysztof Dems
- prof. dr hab. inż. Marian Królak

Honorowy patronat nad Konkursem objął JM Rektor Politechniki Łódzkiej prof. dr hab. inż. Stanisław Bielecki.

Na Konkurs wpłynęły dwie prace opatrzone godłem. Sąd Konkursowy na posiedzeniu w dniu 29 stycznia 2010 roku po zapoznaniu się ze zgłoszonymi pracami i przeprowadzeniu dyskusji postanowił nie przyznawać nagrody I-go stopnia oraz przyznać nagrodę II-stopnia w wysokości 2000 zł autorowi pracy *Dyskretny model liny i symulacja jego dynamik*. Autorem pracy i Laureatem Ogólnokrajowego Konkursu na prace z mechaniki technicznej został mgr inż. Paweł Fritzkowski z Politechniki Poznańskiej.

Nagroda Pawłowi Fritzkowskiemu została wręczona przez przewodniczącego Sądu Konkursowego prof. Czesława Woźniaka 12 marca 2010 roku podczas seminarium naukowego Oddziału Łódzkiego PTMTS, na którym Laureat przedstawił nagrodzoną pracę.

Dodatkowo, nagrodzona praca zostanie zarekomendowana do publikacji w czasopiśmie *Journal of Theoretical and Applied Mechanics*.

* * * * *

XXIV Sympozjum *Vibrations in Physical Systems*
Sprawozdanie

XXIV Sympozjum *Vibrations in Physical Systems* odbyło się w dniach 12-15 maja 2010 r. w Będlewie koło Poznania w Centrum Konferencyjnym Instytutu Matematycznego PAN. Konferencja odbywa się począwszy od 1960 roku cyklicznie co dwa lata. Podobnie jak w latach poprzednich, również w tym roku cieszyła się dużym uznaniem w środowisku naukowym i zgromadziła naukowców z całego kraju oraz gości z zagranicy.

Organizatorami Sympozjum byli: Politechnika Poznańska, Wydział Budowy Maszyn i Zarządzania, Instytut Mechaniki Stosowanej oraz Oddział Poznański Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej.

Symposium odbyło się pod patronatem Rektora Politechniki Poznańskiej prof. dr hab. inż. Adama Hamrola oraz Dziekana Wydziału Budowy Maszyn i Zarządzania prof. dr hab. inż. Jan Żurka.

Informacje o Symposium dostępne są na stronie www.vibsys.put.poznan.pl. Od tego roku adres ten będzie stałym adresem cyklu Konferencji *Vibrations in Physical Systems*.

Komitet Naukowy działał w składzie: Czesław Cempel – przewodniczący, Andrzej Tylikowski – wiceprzewodniczący, Vladimir I. Alshits, Jan Awrejcewicz, Roman Bogacz, Tadeusz Burczyński, Marian W. Dobry, Zbigniew Engel, Antoni Gajewski, Stefan Joniak, Jan Kołodziej, Tomasz Łodygowski, Krzysztof Magnucki, Krzysztof Marchelek, Bogdan Maruszewski, Stanisław Matysiak, Gerard A. Maugin, Wolfgang Muschik, Jan Holnicki-Szulc, Józef Nizioł, Andrzej Radowicz, Bogdan Skalmierski, Asya Sokolova, Tomasz Szolc, Franciszek Tomaszewski, Alexandr Yavlensky, Józef Wojnarowski, Czesław Woźniak, Andrzej P. Zieliński.

Komitet Organizacyjny działał w składzie: Tomasz Stręk – przewodniczący, Małgorzata Jankowska – sekretarz, Tadeusz Wegner, Marian W. Dobry, Bogdan Maruszewski, Małgorzata Wojsznis, Paulina Fopp, Tomasz Machnicki, Jacek Buśkiewicz, Henryk Kamiński, Roman Starosta, Maciej Tabaszewski, Zdzisław Golec, Paweł Jasion, Jerzy Lewiński, Paweł Fritzkowski.

W Symposium uczestniczyło 95 osób. Uczestnicy Konferencji zaprezentowali 78 referatów, w tym 5 referatów plenarnych:

- Ostachowicz W., Kudela P. – *Structural health monitoring by means of elastic wave propagation*;
- Maruszewski B. – *Professor Jarosław Stefaniak 1929-2008*;
- Uhl T., Barszcz T. – *Structural health monitoring of wind turbine*;
- Iwaniec M., Marszałik D. – *Vibrations analysis of ossicles mechanism*;
- Lewiński J. – *Shaping of a head of cylindrical pressure vessel*.

oraz 45 referatów w 8 sesjach i 23 prezentacje plakatowe. Materiały konferencyjne wydano w 24 tomie czasopisma *Vibrations in Physical Systems*. Tom zawiera 74 artykuły oraz 2 streszczenia. Po raz pierwszy pełna treść czasopisma dostępna jest w wersji elektronicznej na stronie Konferencji.

W tegorocznym Symposium udział wzięły 4 firmy:

- EC Test Systems Sp. z o.o.;
- Brüel & Kjaer Polska Sp. z o.o.;
- Gambit;
- Mesco.

Podczas sesji sponsorów zaprezentowały swoje produkty 3 firmy (EC Test Systems, Brüel & Kjaer oraz Mesco).

W ramach Konferencji uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w następujących wydarzeniach:

- spotkanie towarzyskie przy ognisku;
- uroczysta kolacja;
- wycieczka do Sanktuarium Świętogórskiego (Bazyliki Świętogórskiej) oraz Klasztoru Benedyktynów w Lubiniu.

W ramach podsumowania Konferencji uczestnicy zgłosili następujące propozycje:

- organizacja prezentacji referatów w sesjach równoległych;
- podział tematyczny sesji na sekcje;
- wydłużenie czasu prezentacji referatów do 20 min.;
- ujednolicenie języka prezentacji referatów;
- rozszerzenie zakresu tematycznego konferencji (m.in. mechatronika, energie odnawialne);
- podniesienie poziomu merytorycznego i edycyjnego artykułów drukowanych w czasopiśmie.

Komitet Organizacyjny zgłosił do akceptacji termin następnego jubileuszowego Sympozjum. XXV Sympozjum *Vibrations in Physical Systems* jest planowane w dniach 15-19 maja 2012 r. w Będlewie.

Tomasz Stręka
Przewodniczący Komitetu
Organizacyjnego

Małgorzata Jankowska
Sekretarz Sympozjum

* * * * *

**XIV Konferencji „Mechanika w lotnictwie”, ML-XIV 2010
Kazimierz Dolny, 24-27 maja 2010 r.
Sprawozdanie**

Konferencje „Mechanika w lotnictwie” odbywają się tradycyjnie co dwa lata. XIV została zorganizowana przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej przy współudziale Instytutu Techniki Lotniczej i Mechaniki Stosowanej Politechniki Warszawskiej, Instytutu Inżynierii Lotniczej, Procesowej i Maszyn Energetycznych Politechniki Wrocławskiej, Wydziału Mechatroniki Wojskowej Akademii Technicznej, Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie, Instytutu Technicznego Wojsk Lotniczych w Warszawie oraz Wojskowego Instytutu Technicznego Uzbrojenia.

Konferencja ML-XIV 2010 została objęta patronatem przez Polskie Linie Lotnicze LOT S.A. (już po raz czwarty) oraz Agencję Rozwoju Przemysłu. Patronat medialny sprawowała tradycyjnie Oficyna Wydawnicza „MH”, wydająca m.in. dwumiesięcznik naukowo-techniczny „NIT – Nauka, Innowacje, Technika”. Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem; mimo niesprzyjających okoliczności – powódź w okolicach Kazimierza Dolnego – uczestniczyło w niej 57 osób z różnych ośrodków naukowo-badawczych z całej Polski, a także z zagranicy, wygłoszono 56 referatów.

Problematyka konferencji to:

- bezpieczeństwo lotów, stany awaryjne,
- dynamika lotu sterowanych obiektów latających,
- loty w trudnych warunkach atmosferycznych,
- niekonwencjonalne systemy sterowania, pilot w układzie sterowania,
- dynamika środków bojowych,
- aerodynamika obiektów latających,
- badania eksperymentalne – laboratoryjne i w locie,
- symulatory lotnicze – szkolenia, treningu, walki,
- sprzęt lotniczy a wymagania użytkownika.

Wszystkie sesje miały charakter plenarny.

Honorowym Przewodniczącym Konferencji był Profesor Jerzy Maryniak, inicjator Konferencji *Mechanica w lotnictwie* i przewodniczący Komitetu Naukowego wszystkich 13. poprzednich edycji.

Komitet Naukowy działał w składzie: Greg Abate (USA), Krzysztof Arczewski (Polska), Wojciech Blajer (Polska), Józef Gacek (Polska), Jacek Goszczyński (Polska), Marek Grzegorzewski (Polska), Ravindra Jategaonkar (Niemcy), Zygmunt Kitowski (Polska), Zbigniew Koruba (Polska), Ryszard Kostrow (Polska), Maciej Lasek (Polska), Mark Lowenberg (Wlk. Brytania), Jean-Marc Moschetta (Francja), J.A. Mulder (Holandia), Wiesław Nagórko (Polska), Aleksander Olejnik (Polska), Marek Orkisz (Polska), József Rohács (Węgry), Roman Róziecki (Polska), Sergey Serokhvostov (Rosja), Krzysztof Sibilski (Polska) – przewodniczący, Ryszard Szczepanik (Polska), Cezary Szczepański (Polska), Peter Vrsmann (Niemcy), Bogdan Żak (Polska), Andrzej Żyłuk (Polska).

Na zakończenie Konferencji odbyła się *Dyskusja okrągłego stołu* podsumowująca obrady i wytyczająca kierunki dalszych badań; udało nam się stworzyć forum stymulujące twórczo środowiska lotnicze różnych specjalności. Wymiana informacji oraz prezentacja przedstawicielom przemysłu najnowszych osiągnięć naukowych, to najważniejsze aspekty rozwoju obu dziedzin, tzn. nauki i przemysłu.

Kameralność konferencji sprzyjała wyjątkowo ożywionej i twórczej dyskusji. Nie bez znaczenia było również wyjątkowo urokliwe miejsce konferencji. Wszyscy uczestnicy Konferencji podkreślali merytoryczność wystąpień, doskonałą organizację, miłą atmosferę i konieczność kontynuowania takich spotkań.

Krzysztof Sibilski